

MKN jako hlavní nástroj sledování příčin smrti

Šárka Daňková

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

sarka.dankova@uzis.cz

- MKN vznikla primárně právě pro účely tabelace a vykazování úmrtnosti a později se rozšířila i do dalších oblastí
- Již v 17. století, kdy začalo být úmrtí intenzivněji sledováno jako hromadná událost, byla potřeba klasifikovat zemřelé podle příčin smrti (J.Graunt, 1664)
- Seznam příčin smrti (W.Farr, 1853): 139 skup. dle anatomické lokalizace
- Klasifikace příčin smrti (J. Bertillon, 1893): oficiálně přijata a revidována

- Paralelně s tím se vyvíjely seznamy nemocnosti od roku 1900
- 6. revize klasifikace již spojovala oba seznamy dohromady (1948) – International Classification of diseases, injuries and COD
- V současné době je MKN používána pro různé účely (nemocnost, ekonomické výkazy, sociální dávky apod.)

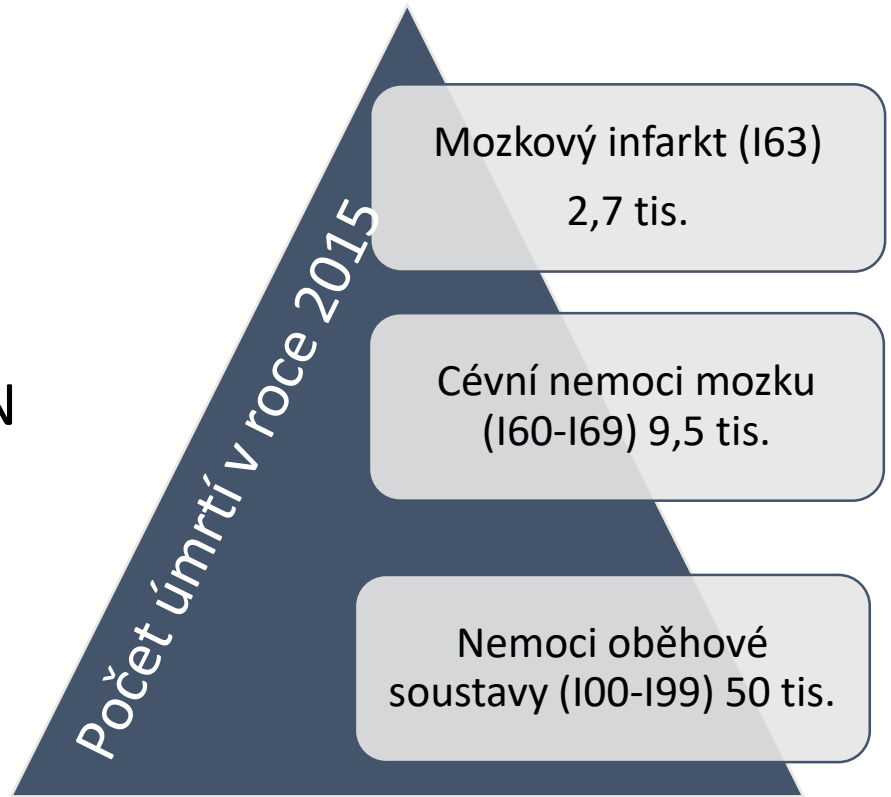
STATISTIKA PŘÍČIN SMRTI

- Vzniká na základě kódů MKN klasifikace
- Je zpracovávána dle pokynů MKN klasifikace (Instrukční příručka)
- Je prezentována prostřednictvím MKN kódů a jejich skupin

WHO publikuje podrobné seznamy 3místných diagnóz ve svých databázích a dále odvozené seznamy skupin diagnóz pro tabulační účely <http://www.euro.who.int/en/data-and-evidence/databases/european-detailed-mortality-database-dmdb2>

MKN-10 vystupuje nejen jako klasifikace (číselník, seznam kódů), ale také jako nástroj a metoda tvorby statistiky příčin smrti

STATISTIKA PŘÍČIN SMRTI V ČR

List o prohlídce zemřelého	Část A, list 1 - prohlídka: ÚZIS ČR, kopie do dokumentace PZS	Oprava: 1. ano 2. ne
Zdravotní pojišťovna (kód)	Č. pojištěnce (jiné než r.č.)	Mrtvé narození dítě ¹⁾ 1. ano 2. ne
1. Jméno	Příjmení, rodné příjmení	Osoba neznámé totožnosti 1. ano 2. ne
2. Datum narození	u osob nezjištěné totožnosti Rodné číslo /	
3. Pohlaví: 1(M)muž 2(F)žena	4. Státní občanství: 1. ČR 2. Jiné, uveďte jaké	
5. Datum úmrtí (den, měsíc, rok)	čas úmrtí (hh:mm)	Datum a čas odhadu 1. ano 2. ne

17. Příčina smrti	Slovní popis stavu	Kód MKN	Přibližná doba trvání stavu (je-li známa)
I. Nemoc (stav), který(á) přímo vedl(a) ke smrti (bezprostřední příčina smrti)	a) (jako následek)		
Nemoci, stavy, které vedly k příčině uvedené výše, základní příčina smrti je uvedena jako poslední	b) (jako následek)		
	c) (jako následek)		
	d)		
II. Jiné závažné stavy nebo změny, které přispěly ke smrti, ale nevztahují se k nemoci nebo stavu, který smrt způsobil			

- Je vytvářena na podkladě Listu o prohlídce zemřelého (LPZ), který vyplní prohlížejí lékař
- LPZ lze vyplnit elektronicky a výjimečně i v papírové podobě

4. vraždu	Aktivita:	Místo:
5. úmrtí ve válce	21. Datum události (den, měsíc, rok)	Kód MKN (V01-Y98)
6. šetření nejsou ukončena		
7. nezjištěno		
15. Datum narození matky u dětí mrtvě narozených a zemřelých do 1 roku (den, měsíc, rok):			
16. Zemřelé těhotné a ženy, které rodily či potratily v období 1 roku před smrtí	úmrtí v těhotenství	1. ano 2. ne	Ukončení těhotenství: způsob: 1. potrat 2. porod datum
	úmrtí při porodu / potratu	1. ano 2. ne	
	úmrtí v šestinedělí (do 42. dne po porodu/potratu)	1. ano 2. ne	poskytovatel
	úmrtí v rozmezí 43 dnů až 1 rok po porodu/potratu	1. ano 2. ne	
délka těhotenství týdnů	IČO PČZ ODD	
13b. Sdělení / návrh prohlížejího lékaře:			
Prohlížejí lékař		rozičko s identifikací poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého	
Telefon			
V dne (místo prohlídky) (den, měsíc, rok a hodina prohlídky)			
IČO PČZ ODD			

Úmrtí v nemocnici

65 %

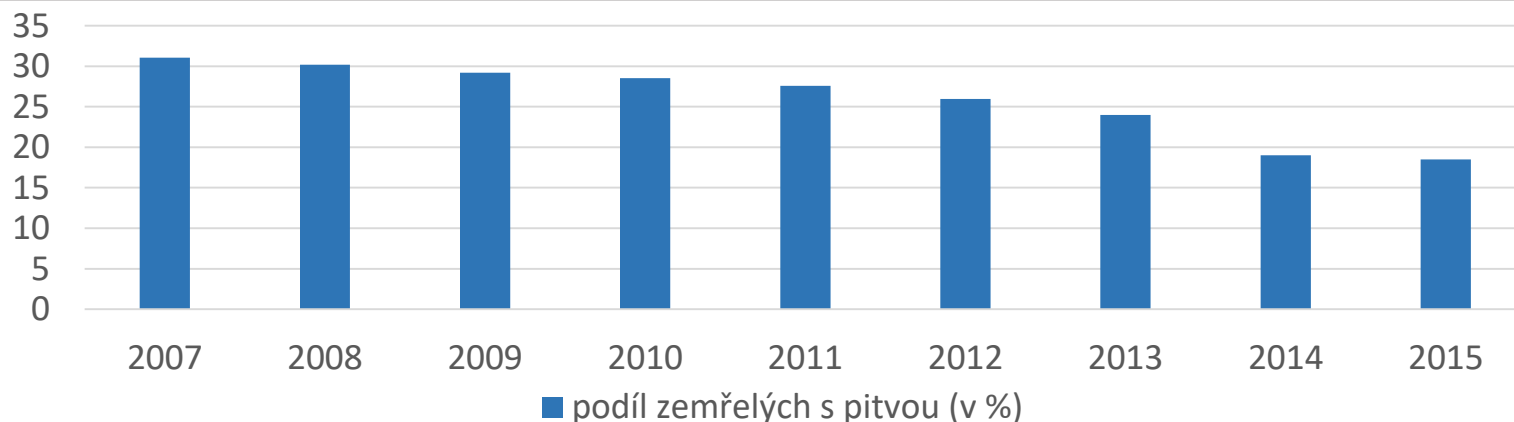
- K dispozici jsou informace o léčbě
- Možnost elektronického vyplnění

Úmrtí v terénu

23 %

- K dispozici je minimum informací
- Omezené využití elektronické formy

Pitva – poskytuje podrobné informace o příčinách smrti, její výsledky jsou zohledněny na LPZ v samostatné sekci a pro zpracování statistiky jsou rozhodující

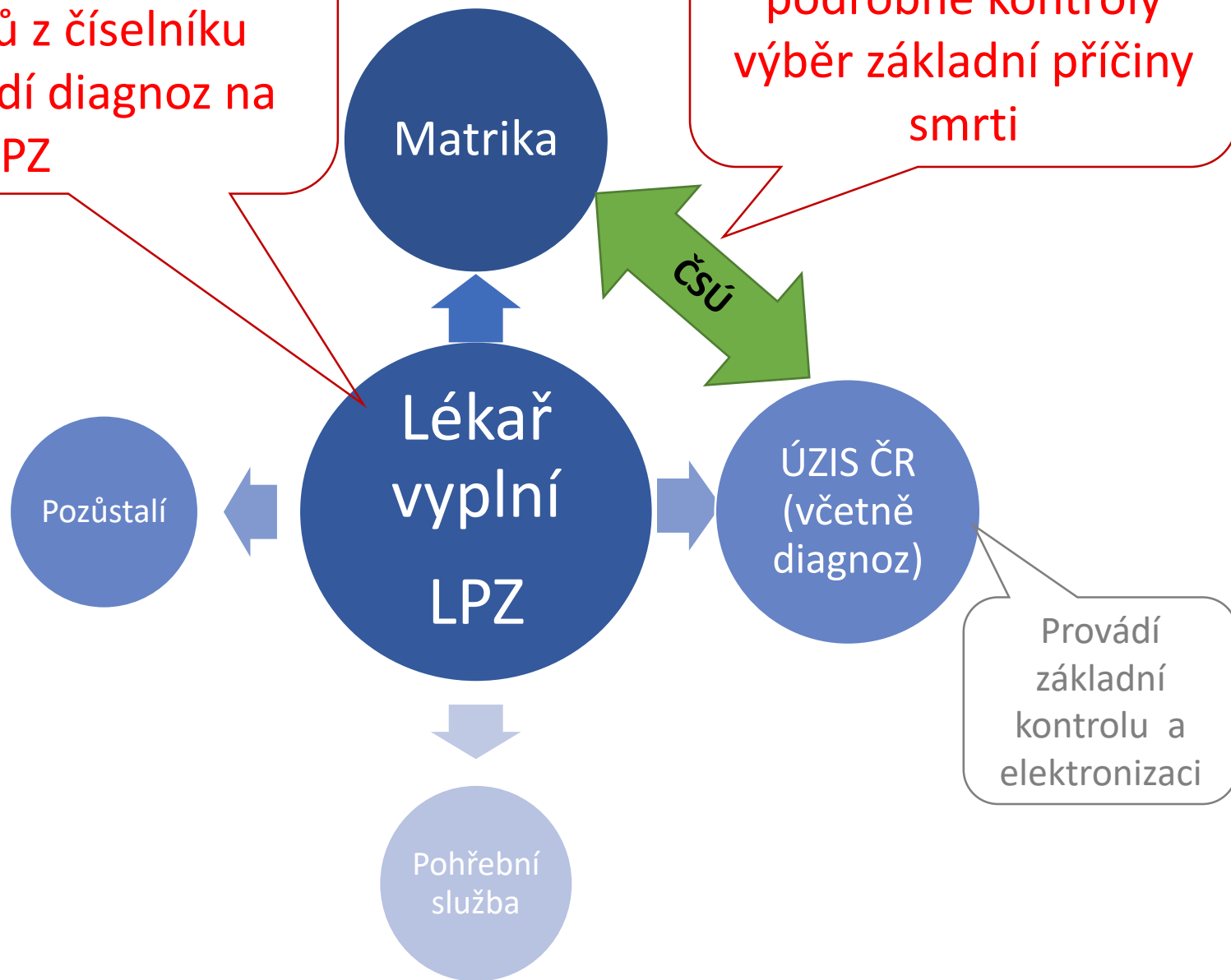

! CERTIFIKACE!

Používá texty + MKN-kódy
výběr kódů z číselníku
určení pořadí diagnóz na
LPZ

!KÓDOVÁNÍ!

podrobné kontroly
výběr základní příčiny
smrti

CERTIFIKACE: Posloupnost je základ

- Postup jak vyplnit LPZ je dán v Instrukční příručce , kap. 4.1.3
- Posloupnost se uvádí zpětně od základní příčiny smrti na nejnižším řádku až k bezprostřední příčině
- Jiné stavy = stavy, které nestojí v samotné posloupnosti, ale mohly ke smrti přispět – část II.
- Doba trvání – důležitá pro rekonstrukci posloupnosti a identifikaci vazeb mezi jednotlivými diagnózami
- Neuvádí se diagnózy, které se smrtí nesouvisejí

17. Příčina smrti	Slovní popis stavu	Kód MKN	Přibližná doba trvání stavu (je-li známa)
I. Nemoc (stav), který(á) přímo vedl(a) ke smrti (bezprostřední příčina smrti)	a) Selhání jater (jako následek)	K72.0	2 dny
Nemoci, stavy, které vedly k příčině uvedené výše, základní příčina smrti je uvedena jako poslední	b) Obstrukce žlučového (jako následek)	K83.1	1 týden
	c) Karcinom hlavy pankreatu (jako následek)	C25.0	7 měsíců
	d)		
II. Jiné závažné stavy nebo změny, které přispěly ke smrti, ale nevztahují se k nemoci nebo stavu, který smrt způsobil	hypertenze	I10	roky

KÓDOVÁNÍ: Jak vybrat tu správnou?

- Postup jak vybrat základní příčinu smrti je dán v IP kap. 4.1.5

OBEČNÁ ZÁSADA uvádí, že základní příčinou je stav uvedený na nejnižším vyplněném řádku, pokud mohl být příčinou všech stavů uvedených výše

	Slovní popis stavu	kód MKN
a)	selhání jater	K729
b)	obstrukce žlučového	K831
c)	karcinom hlavy pankreatu	C250
d)		

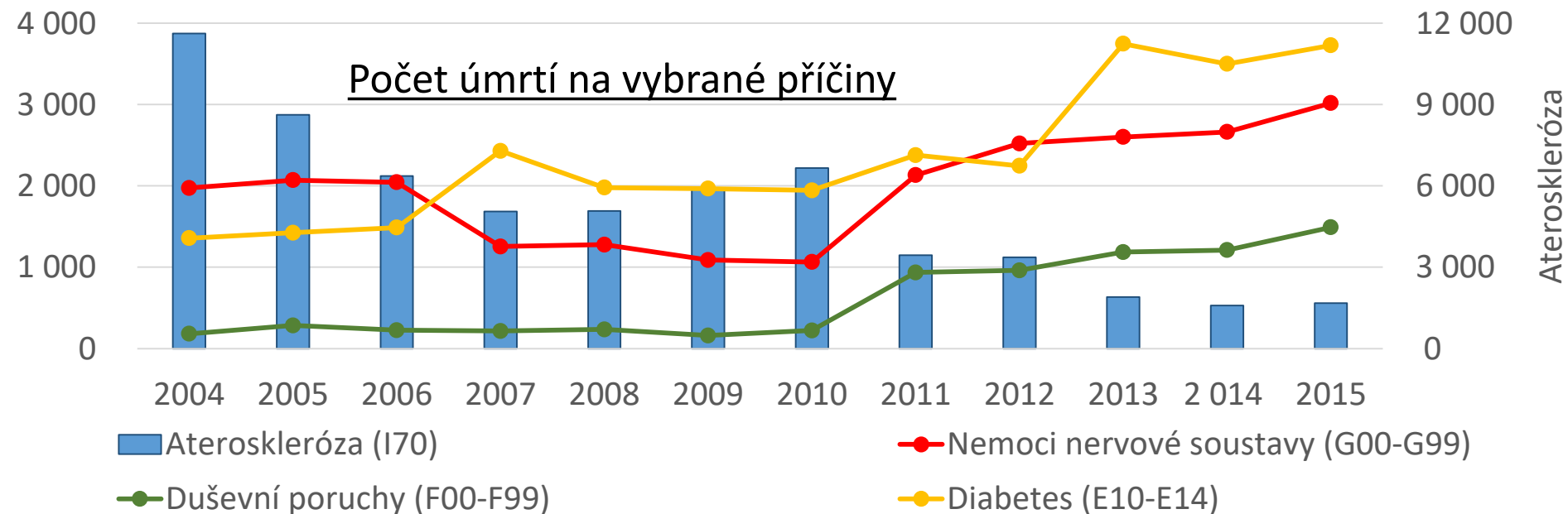
	Slovní popis stavu	kód MKN
a)	embolie plic	I269
b)	Aterosklerotická nemoc (choroba) srdeční	I251
c)	chřipka	J111
d)		

	Slovní popis stavu	kód MKN
a)	hepatocelulární karcinom	C220
b)	sepsy	A410
c)		
d)		

PRAVIDLO 1: Pokud nelze uplatnit obecná zásada a je uvedena posloupnost končící stavem na prvním řádku pak se vybere příčina této posloupnosti

PRAVIDLO 2: Pokud není uvedena posloupnost končící stavem na prvním řádku, vybere se stav uvedený na prvním řádku

- Aplikace těchto pravidel je velice náročná a vyžaduje odbornou znalost možných vazeb a posloupností. Je prováděna na ČSÚ.
- V roce 2007 bylo v ČR do manuálního kódování zavedeno využívání tzv. ACME tabulek, které upřesňují vazby jednotlivých diagnóz
- Od roku 2011 byl v ČR zaveden system IRIS, který pravidla MKN aplikuje (s využitím ACME tabulek) a automaticky vyhodnocuje základní příčinu smrti
- Každá změna v popsaném procesu (certifikace, výběr základní příčiny smrti) má vliv na výsledné statistiky

Školení lékařů vyplňujících LPZ, školení o MKN-10 a jejím použití v certifikaci, školení vyplnění LPZ (posloupnost apod.)

Přenesení kódování (přiřazení kódu diagnóze) z lékařů na tzv. **kodéry**, kteří budou mj. kontrolovat správnost vyplnění LPZ

Vyvinutí a implementace **automatizovaného nástroje**, který usnadní přiřazení kódu k textu (tzv. slovník)

Využití tzv. **Multiple causes přístupu** pro hodnocení komorbidit a kvality certifikace

Eliminace vlivu ostatních způsobů vykazování, jako jsou hospitalizace a DRG, které se řídí zcela jinými pravidly, na mortalitu

DĚKUJI ZA POZORNOST !

<http://www.uzis.cz/registry-nzis/list-prohlidce-zemreleho>

sarka.dankova@uzis.cz